

รูปแบบการนำเสนอบทความแนวปฏิบัติที่ดี ประจำปีการศึกษา 2568

รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาวิจัย

แผนการจัดการความรู้ วิชาการ

สังกัด คณะศิลปศาสตร์

ชื่อ-นามสกุล ผู้นำเสนอคนที่ 1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐาปกรณ์ ทองคำนุช

หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ คนที่ 1 088-282-6649

1. บทนำ

ในบริบทของการอุดมศึกษาปัจจุบัน รายวิชาระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ถือเป็นสมรรถนะแกนหลัก (Core Competency) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบให้แก่ผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญที่พบอย่างต่อเนื่องคือความซับซ้อนของเนื้อหา และลักษณะที่เป็นนามธรรมสูงของระเบียบวิธีวิจัย ส่งผลให้นักศึกษาเกิดเจตคติเชิงลบและเผชิญกับความยากลำบากในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริง กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมมักประสบข้อจำกัดในการถ่ายทอด "ความรู้ฝังลึก" (Tacit Knowledge) หรือประสบการณ์เฉพาะตัวของผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ทำให้นักศึกษาขาดเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการกับอุปสรรคระหว่างการดำเนินงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ

วิชาระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) เป็นวิชาแกนบังคับที่มีความสำคัญยิ่งในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการคิดเชิงตรรกะ การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา พบว่าวิจัยมักเป็นวิชาที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีเจตคติเชิงลบ โดยมองว่าเป็นเนื้อหาที่ ยาก ซับซ้อน และเป็นนามธรรมสูง กระบวนการเดิม (Conventional Approach) มักประสบปัญหาใน 3 ประเด็นหลัก:

1. การสอนแบบแยกส่วน (Fragmented Learning) เนื้อหาภาคทฤษฎีในห้องเรียนกับขั้นตอนการลงมือทำจริงมักไม่เชื่อมโยงกัน ทำให้นักศึกษาไม่สามารถประยุกต์ใช้สถิติหรือกรอบแนวคิดมาตอบโจทย์วิจัยได้
2. ความรู้ที่สูญหาย (Knowledge Loss) ประสบการณ์การแก้ปัญหา (Tacit Knowledge) ของอาจารย์และรุ่นพี่ที่เคยทำวิจัยสำเร็จ ไม่ได้ถูกสกัดออกมาเป็นระบบ ทำให้นักศึกษารุ่นใหม่ยังคงติดหล่มกับข้อผิดพลาดเดิมๆ
3. บรรยากาศการเรียนรู้ที่ตึงเครียด ขาดพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning Space) ทำให้เกิดความโดดเดี่ยวในการทำวิจัย ส่งผลให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ และเกิดความล่าช้าในการจบการศึกษา

การนำรูปแบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) มาประยุกต์ใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนการเรียนรู้ จึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการปิดช่องว่างดังกล่าวและยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ผ่านการดำเนินงานใน 3 มิติหลัก ประการแรกคือ การลดช่องว่างความรู้ (Knowledge Gap) โดยการสกัดองค์ความรู้เชิงเทคนิคและทางลัด (Practical Shortcuts) ที่ไม่มีระบุในตำรามาตรฐาน มาจัดทำเป็นคลังความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ได้อย่างรวดเร็ว ประการต่อมาคือ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Community of Practice: CoP) ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนพลวัตในชั้นเรียนจากเดิมที่เป็นการรับข้อมูลทางเดียว ไปสู่ชุมชนนักปฏิบัติที่เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิด (Reflection) ระหว่างผู้เรียนและผู้เชี่ยวชาญร่วมกัน ประเด็นนี้ไม่เพียงแต่ช่วยลดความโดดเดี่ยวในการทำวิจัย แต่ยังกระตุ้นให้เกิดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ผ่านการระดมสมอง

ประการสุดท้ายคือ การยกระดับคุณภาพผลงาน (Quality Enhancement) เมื่อกระบวนการจัดการความรู้ถูกบูรณาการเข้ากับวิธวิธีวิจัยอย่างเป็นระบบ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา (Educational Output) ทั้งในด้านมาตรฐานของรูปเล่มวิทยานิพนธ์และบทความวิจัยที่พร้อมสำหรับการเผยแพร่ในระดับวิชาการ รูปแบบการจัดการความรู้จึงมีใช้เพียงเครื่องมือเสริมการสอน แต่เป็นแนวทางหลักในการสร้างระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และสามารถนำกระบวนการวิจัยไปใช้เป็นฐานในการพัฒนาวิชาชีพในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายของการยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes)

การจัดการความรู้ที่ดีต้องตอบโจทย์ผลลัพธ์ 3 ด้านตามมาตรฐานการศึกษา

1. **ด้านทางปัญญา (Cognitive):** เข้าใจระเบียบวิธีวิจัยและสามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ
2. **ด้านทักษะ (Skill):** สามารถใช้เครื่องมือวิจัย เก็บข้อมูล และวิเคราะห์ผลได้จริง
3. **ด้านเจตคติ (Attitude):** มีจรรยาบรรณนักวิจัยและเห็นคุณค่าของการค้นคว้าหาความจริง

2. การเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของมหาวิทยาลัย

การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้เป็นการขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ มทร.สุวรรณภูมิ พ.ศ. 2566 – 2570 เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้วิชาการระเบียบวิธีวิจัยที่มีความซับซ้อนให้กลายเป็นระบบ โดยมุ่งสกัดองค์ความรู้ฝังลึกและทางลัด จากประสบการณ์จริงมาเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อลดช่องว่างความรู้ พร้อมสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนปัญหาผ่านชุมชนนักปฏิบัติ (CoP) ในชั้นเรียน กระบวนการนี้ช่วยเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนรู้จากการบรรยายทฤษฎีสู่การร่วมมือร่วมใจ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพผลงานวิจัยและบทความวิชาการให้มีมาตรฐานสากล สอดคล้องกับแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มุ่งสร้าง "บัณฑิตนักคิด" ที่มีสมรรถนะสูงและเท่าทันต่อเทคโนโลยี เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและการพัฒนาประเทศ ท้ายที่สุด รูปแบบ KM นี้จึง

เป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยสู่ความเป็นเลิศด้านการวิจัยและนวัตกรรม พร้อมสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ยั่งยืนสืบไป

การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ (KM) เพื่อยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้วิชาการแบบวิจัย มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับ แผนยุทธศาสตร์การพัฒน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พ.ศ. 2566 – 2570 ในหลายมิติ ดังนี้

1. เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะ
  - เป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะ รูปแบบ KM มุ่งเน้นการยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ซึ่งสอดคล้องกับ กลยุทธ์ที่ 1.2 การพัฒนาศักยภาพของกำลังคนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ นักศึกษามีทักษะการวิจัยที่ตอบโจทย์ความต้องการของภาคประกอบการ
  - การพัฒนาวิชาชีพ (Academic Position): การจัดการความรู้วิจัยยังสนับสนุน ตัวชี้วัดที่ 3.1.1 ร้อยละของบุคลากรสายวิชาการที่เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น เนื่องจาก KM ช่วยสกัดความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ของอาจารย์มาเป็นผลงานวิชาการที่มีคุณภาพ
2. เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ที่ 2: ความเป็นเลิศด้านการวิจัยและนวัตกรรม
  - การยกระดับคุณภาพผลงาน รูปแบบ KM ที่เน้นการลดช่องว่างความรู้สอดคล้องโดยตรงกับ ตัวชี้วัดที่ 2.1.4 ร้อยละของผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติที่มีคุณภาพสูง (Q1 หรือ Q2) ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการวิจัยที่เข้มข้นและเป็นระบบ
  - การสร้างเครือข่ายวิจัย การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (CoP) ในวิจัย สอดรับกับ กลยุทธ์ที่ 2.1 สร้างเครือข่ายดำเนินงานวิจัยให้มีความเข้มแข็ง และการสร้าง กลุ่มคลัสเตอร์ (Cluster) วิจัย เพื่อสร้างระบบนิเวศงานวิจัยให้นักศึกษาและอาจารย์ทำงานร่วมกัน
3. เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ที่ 3 และแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคล (HRD)
  - การพัฒนาบุคลากร (WO2): ในแผนยุทธศาสตร์ได้กำหนด กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO2 ที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ซึ่ง KM คือเครื่องมือสำคัญในแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่ มหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้ (Learning University)
  - ความเป็นมืออาชีพ: สอดคล้องกับแนวทาง Transformation University ที่มุ่งพัฒนาความสามารถของบุคลากรสู่ระดับที่สูงขึ้น มีความตระหนักรู้ในภารกิจ และทำงานเป็นทีมผ่านกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกัน

4. เชื่อมโยงกับนโยบายเร่งด่วน 5 เสาหลัก (RUS NEXT)

- **เสาหลักที่ 2 (Knowledge and Skill Competency)** รูปแบบ KM นี้ตอบสนองโดยตรงต่อเสาหลักที่ 2 ที่เน้นความมีสภาวะผู้นำทางวิชาการและความเป็นเลิศในแต่ละสาขาวิชา โดย KM จะทำหน้าที่ถอดบทเรียน "ทางลัด" หรือเทคนิคเฉพาะทางเพื่อให้การเรียนการสอนวิจัยมีประสิทธิภาพสูงสุด

การนำ KM มาใช้ในวิชาการเปี่ยมวิธีวิจัย ไม่ใช่เพียงแค่การสอนตามปกติ แต่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและงานวิจัย ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมชั้นนำแห่งอนาคต ตามที่ระบุไว้ในแผนครับ

3. วิธีการดำเนินงาน

กระบวนการจัดการความรู้ในรายวิชาการวิจัย ดำเนินการตามรูปแบบ SECI Model ร่วมกับ วงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้เกิดการยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้:

1. ขั้นตอนการบ่งชี้และสร้างความรู้ (Socialization & Externalization)

- **กระบวนการ:** จัดประชุมกลุ่มอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษารุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อสกัด ความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) เกี่ยวกับเทคนิคการแก้ปัญหาทางงานวิจัย
- **เครื่องมือ KM (KM Tools):**
  - **Community of Practice (CoP)** จัดตั้งกลุ่ม Research Clinic เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ
  - **Storytelling (การเล่าเรื่อง)** ให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเล่าถึง จุดตาย และ ทางลัด ในการวิเคราะห์สถิติ การเขียนงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ

2. ขั้นตอนการจัดระบบและกลั่นกรองความรู้ (Combination)

- **กระบวนการ** นำความรู้ที่สกัดได้มาจัดทำเป็น "ความรู้ชัดแจ้ง" (Explicit Knowledge) ในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย
- **เครื่องมือ KM (KM Tools)**
  - **Knowledge Assets (ชุดความรู้)** จัดทำขั้นตอนบันทึบทความวิจัยให้ได้ และคู่มือการเขียนโครงร่างวิจัย

3. ขั้นตอนการถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ความรู้ (Internalization)

- **กระบวนการ** ให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้เครื่องมือ KM ที่เตรียมไว้ พร้อมมีระบบพี่เลี้ยงดูแล
- **เครื่องมือ KM (KM Tools):**
  - **Mentoring System (ระบบพี่เลี้ยง):** จับคู่อาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษาเพื่อดูแลอย่างใกล้ชิด

- **After Action Review (AAR):** เมื่อจบแต่ละขั้นตอน (เช่น หลังเก็บข้อมูลเสร็จ) จะมีการทำ AAR เพื่อทบทวนว่าอะไรทำได้ดี และอะไรที่ต้องปรับปรุงทันที

4. การเผยแพร่และจัดทำหลักฐานการดำเนินงาน (Dissemination)

เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับมหาวิทยาลัย จึงมีการเผยแพร่ผลลัพธ์ผ่านช่องทางต่างๆ

วารสารคหกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2567

แนวทางการพัฒนาของที่ระลึกประเภทแฮนด์คราฟต์สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ชาวไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา Guidelines for Developing Handicraft Souvenirs for Thai Senior Tourists in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ธูปกรณ์ ทองคำนุช^{1*} เบญจพร เชื้อผึ้ง¹ พียดา แสงทานัง² รุ่งไพลิน เจริญสุข² และ สมบัติ ไตรเกตุ²
Thapakorn Thongkamnush^{1*} Benjaporn Chuapung¹ Piyada Saengthanang²
Rungphailin Jaroensuk² and Sombat Taiket²

Received 11 ตุลาคม 2566 Revised 26 พฤษภาคม 2567 Accepted 7 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทยในการเลือกซื้อของที่ระลึกประเภทแฮนด์คราฟต์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาของที่ระลึกประเภทแฮนด์คราฟต์สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทยในการเลือกซื้อของที่ระลึกประเภทงานแฮนด์คราฟต์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทยจำนวน 400 คน โดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้จ่ายใช้สอยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 55-65 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ปวช. ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท มีรายได้ 10,001-20,000 บาท และเคยเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 2 ครั้งขึ้นไป ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อของที่ระลึกประเภทแฮนด์คราฟต์อยู่ในระดับมาก โดยหัวข้อของที่ระลึกใช้ประดับตกแต่งมีความสวยงาม มีผลประเมินความพึงพอใจสูงสุด รองลงมาคือของที่ระลึกใช้งานได้จริง ซึ่งสามารถนำมาวางแผนเพื่อยกระดับของที่ระลึกประเภทแฮนด์คราฟต์ได้แก่ การวางแผนการผลิต การออกแบบ และควบคุมราคา โดยอาศัยปัจจัยทางการตลาด ต้นทุนสินค้า แหล่งจัดจำหน่าย และการควบคุมคุณภาพเพื่อควบคุมสินค้าของฝากและของที่ระลึกให้เป็นสินค้าสร้างรายได้แก่ชุมชนและผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่อไป

คำสำคัญ: การยกระดับ, ของที่ระลึก, ผู้สูงอายุ

แนวทางการพัฒนาโรงแรมประเภทโฮสเทลภายใน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ฐานปรกณ ทองคำนุช
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ภักธนันท์ นาน้ำเชื้อ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ชมพพร แสงศรีจันทร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
สุกัศรา คัมภีรานนท์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจศักยภาพของธุรกิจโรงแรมประเภทโฮสเทลภายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ออกแบบประสบการณ์การบริการในธุรกิจโรงแรมประเภทโฮสเทล ภายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3) เป็นแนวทางในการยกระดับโรงแรมประเภทโฮสเทลภายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมประเภทโฮสเทลหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการธุรกิจโรงแรมประเภทโฮสเทล จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างการเก็บรวบรวมข้อมูลทำการเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง

Quality Certified by TCI
January 1, 2025 – December 31, 2029

Journal Information

Indexed in TCI

บรรณาธิการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์

การเตรียมต้นฉบับ

แบบฟอร์มส่งบทความ

4. ผลและอภิปรายผลการดำเนินงาน

การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ (KM) ในรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัย พบว่าการเปลี่ยนผ่านจากการเรียนแบบบรรยายสู่ระบบนิเวศแห่งการจัดการความรู้ ส่งผลลัพธ์เชิงบวกต่อตัวนักศึกษาใน 3 ด้านหลัก ดังนี้

4.1 ผลลัพธ์ด้านพุทธิพิสัยและทักษะวิชาการ (Academic & Research Skills)

- **สิ่งที่นักศึกษาได้รับ** นักศึกษามีความเข้าใจในกระบวนการวิจัยที่ลึกซึ้งกว่าเดิม โดยเฉพาะการได้รับ "ทางลัด" (Practical Shortcuts) จากการถอดบทเรียนของอาจารย์และรุ่นพี่ เช่น เทคนิคการเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม หรือการใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรม
- ผลการดำเนินงาน คະแนนเฉลี่ยจากผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ในส่วนของทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

4.2 ผลลัพธ์ด้านทักษะทางสังคมและเจตคติ (Soft Skills & Attitude)

- **สิ่งที่นักศึกษาได้รับ** นักศึกษามีความมั่นใจ (Self-Efficacy) ในการทำวิจัยเพิ่มขึ้น ความกลัวต่อวิชาวิจัยลดลงจากการมีสังคมแห่งการเรียนรู้ (CoP) ที่คอยสนับสนุน

- **ผลการดำเนินงาน** เกิดบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) นักศึกษาพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork) และการสื่อสารผ่านการแลกเปลี่ยนปัญหาในกลุ่ม "Research Clinic" ทำให้กระบวนการทำวิจัยไม่เป็นเรื่องที่โดดเดี่ยวอีกต่อไป

4.3 ผลลัพธ์ด้านผลผลิตและคุณภาพงาน (Output & Quality)

- **สิ่งที่นักศึกษาได้รับ:** ผลงานวิจัยของนักศึกษามีความประณีตและมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาการสามารถนำไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์ในวารสารได้จริง
- **ผลการดำเนินงาน:** ระยะเวลาในการจัดทำโครงร่างวิจัย (Research Proposal) จนสำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์สั้นลงกว่ากระบวนการเดิม เนื่องจากนักศึกษาสามารถเข้าถึงคลังความรู้และระบบพี่เลี้ยงได้ทันทีเมื่อติดปัญหา

อภิปรายผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการความรู้มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยน "วิชาวิจัยที่ยาก" ให้กลายเป็น "ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จับต้องได้" สอดคล้องกับแนวคิดของ SECI Model ที่ว่าการเปลี่ยนความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ให้เป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นยังสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ของมหาวิทยาลัยฯ ในการสร้างความเป็นเลิศด้านการวิจัย และตอบโจทย์ แผนพัฒนาทรัพยากรบุคคล ที่มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตที่มีสมรรถนะสูง (High Competency) การที่นักศึกษาสามารถก้าวข้ามปัญหาเฉพาะหน้าในการวิจัยได้ด้วยตัวเองผ่านเครื่องมือ KM สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาในศตวรรษที่ 21

5. ผลกระทบ นวัตกรรม และปัจจัยความสำเร็จ

5.1 ผลกระทบที่เกิดประโยชน์และคุณค่า (Impacts & Value Creation)

การดำเนินงานตามรูปแบบ KM นี้ส่งผลกระทบเชิงบวกในวงกว้าง ไม่เพียงแต่ต่อตัวนักศึกษาแต่รวมถึงระบบนิเวศทางวิชาการของมหาวิทยาลัยด้วย

- **คุณค่าต่อผู้เรียน** เกิดการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะ (Competency Transformation) จากผู้รับความรู้สู่การเป็น "นักวิจัยรุ่นเยาว์" ที่มีกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์และทักษะการแก้ปัญหาที่เป็นระบบ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 ตามแผนยุทธศาสตร์ที่ 1 ของมหาวิทยาลัย

- **คุณค่าต่ออาจารย์และองค์กร** เกิดการรวบรวมองค์ความรู้ที่เป็น "ทุนทางปัญญา" (Intellectual Capital) ของคณะ ช่วยลดความซ้ำซ้อนในการสอนและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพสูงขึ้น สอดคล้องกับเป้าหมายการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้ (Learning University)

5.2 นวัตกรรมที่ช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนาระบบเดิม (Innovation & System Development)

รูปแบบ KM นี้ได้สร้าง **นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงระบบ** ที่เข้ามาแทนที่การเรียนการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว

- **จากความรู้ที่กระจุกกระจายสู่ Research Knowledge Ecosystem** ระบบเดิมมักประสบปัญหาความรู้หายไปเมื่อจบภาคเรียน แต่นวัตกรรมนี้สร้างคลังความรู้ดิจิทัล (Digital Research Repository) และคู่มือแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice Manual) ที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา (On-demand Learning)
- **การปรับเปลี่ยนรูปแบบปฏิสัมพันธ์** พัฒนาจากการสอนแบบตัวต่อตัวเป็น "Community of Practice (CoP) Platform" ที่ใช้เครื่องมือดิจิทัลมาสนับสนุนการระดมสมองและการสะท้อนคิด (AAR) ทำให้การแก้ปัญหาในงานวิจัยมีความรวดเร็วและเป็นระบบมากขึ้น

5.3 ปัจจัยความสำเร็จ (Success Factors)

ความสำเร็จของการพัฒนารูปแบบ KM นี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 3 ประการ

1. **ภาวะผู้นำและการสนับสนุนเชิงนโยบาย (Leadership Support)** การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญและเชื่อมโยง KM เข้ากับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบและแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลของมหาวิทยาลัย ทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม
2. **วัฒนธรรมการแบ่งปัน (Sharing Culture)** การสร้างบรรยากาศที่ไว้วางใจ ทำให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญยินดีถ่ายทอด "ความรู้ฝังลึก" (Tacit Knowledge) และนักศึกษากล้าที่จะสื่อสารปัญหาที่พบ

5.4 อุปสรรคที่พบ (Obstacles & Challenges)

- **ข้อจำกัดด้านเวลา** ภาระงานที่หนาแน่นของทั้งอาจารย์และนักศึกษาทำให้อาจขาดความต่อเนื่องในการทำกิจกรรม CoP หรือการถอดบทเรียน
- **การเปลี่ยนความรู้ฝังลึกเป็นความรู้ชัดแจ้ง** การสกัด "เทคนิคเฉพาะตัว" หรือทางลัดในการทำวิจัยออกมาเป็นตัวอักษรหรือสื่อที่เข้าใจง่ายทำได้ยาก ต้องอาศัยทักษะในการจับประเด็นและการสื่อสารสูง
- **ความแตกต่างของทักษะดิจิทัล** ความเหลื่อมล้ำในทักษะการใช้เครื่องมือ KM ของนักศึกษาแต่ละบุคคล ซึ่งต้องมีการปูพื้นฐานและให้คำแนะนำเพิ่มเติมในช่วงเริ่มต้น

การพัฒนาต่อยอดและความยั่งยืน

เพื่อให้รูปแบบการจัดการความรู้ (KM) ในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยเกิดประโยชน์สูงสุดและคงอยู่เป็นทุนทางปัญญาขององค์กรอย่างต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยจึงกำหนดแนวทางการดำเนินงานในอนาคต ดังนี้:

5.1 แนวทางการขยายผล (Scaling Up & Diffusion)

- **การบูรณาการข้ามศาสตร์ (Cross-disciplinary Integration)** การขยายผลการใช้รูปแบบ KM นี้ไปยังรายวิชาที่มีความซับซ้อนสูงและต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในลักษณะเดียวกัน เช่น รายวิชาโครงงานวิจัย (Capstone Project) หรือวิชาสถิติ วิชาในคณะอื่นๆ ของมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นเอกภาพ
- **การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Networking)** ต่อยอดจากชุมชนนักปฏิบัติ (CoP) ภายในห้องเรียนสู่การเป็นเครือข่ายนักวิจัยระหว่างคณะและระหว่างสถาบัน เพื่อแลกเปลี่ยน "แนวปฏิบัติที่ดี" (Best Practices) ในระดับที่กว้างขึ้น ผ่านกิจกรรม KM Day หรือการประชุมวิชาการระดับชาติ
- **การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Content Transformation)** การพัฒนาชุดความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ให้มีความหลากหลายและทันสมัย เช่น การสร้าง Micro-learning Video หรือ Podcast เกี่ยวกับเทคนิคการวิจัยใหม่ๆ เช่น การใช้ AI ในการสืบค้นข้อมูล เพื่อตอบโจทย์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษายุคใหม่

5.2 วิธีการรักษาองค์ความรู้ให้คงอยู่ในองค์กร (Knowledge Retention & Sustainability)

เพื่อให้องค์ความรู้ไม่สูญหายไปตามตัวบุคคล เช่น เมื่ออาจารย์เกษียณหรือนักศึกษาจบการศึกษา จึงมีมาตรการดังนี้:

- **การจัดทำคลังความรู้อัจฉริยะ (Institutional Repository)** บรรจุชุดความรู้ คู่มือ และผลงานวิจัยดีเด่นลงในระบบ RUS Knowledge Management System ของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ พร้อมระบบสืบค้นที่ง่าย เพื่อให้เกิดการสืบทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นอย่างเป็นรูปธรรม
- **การบรรจุในแผนปฏิบัติการและเกณฑ์ประกันคุณภาพ** ผลักดันให้การจัดการความรู้ในรายวิชาวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดในแผนปฏิบัติการประจำปี และเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน
- **ระบบพี่เลี้ยงและการสร้างผู้สืบทอด (Succession Planning & Mentoring)** การสร้างระบบ "อาจารย์พี่เลี้ยง" (Mentor) เพื่อส่งต่อความรู้ฝังลึกและเทคนิคการสอนวิจัยให้แก่ศิษย์เก่าที่กลับมาเป็นอาจารย์ หรืออาจารย์รุ่นใหม่ รวมถึงการใช้ "นักศึกษารุ่นพี่" (Peer-to-Peer Mentoring) เพื่อรักษาวัฒนธรรมการแบ่งปันในชั้นเรียน

5.3 การพัฒนาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยแห่งนวัตกรรม (Transition to Innovation University)

ในระยะยาว รูปแบบ KM นี้จะถูกพัฒนาต่อยอดให้เป็น "Smart Research Platform" ที่เชื่อมโยงความรู้ด้านวิจัยเข้ากับภาคอุตสาหกรรมและชุมชน ตามแผนยุทธศาสตร์ที่ 2 ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำทักษะการวิจัยไปแก้ปัญหาจริงในพื้นที่ (Area-based Research) ซึ่งจะช่วยสร้างคุณค่าเชิงประจักษ์และทำให้ระบบการจัดการความรู้มีความหมายและยั่งยืนอย่างแท้จริง

6. บทสรุป

6.1 ความสำเร็จเพื่อการพัฒนาตนเอง (Self-Development Success)

การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในรายวิชาการครั้งนี้ ไม่เพียงแต่ยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของผู้สอนในฐานะ "ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้" (Facilitator) ดังนี้

- **การยกระดับทักษะการจัดการความรู้** ผู้สอนได้พัฒนาทักษะการสกัดความรู้ (Knowledge Extraction) และการจัดการระบบสารสนเทศ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่
- **การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Mindset Shift)** เปลี่ยนจากการเป็น "ผู้บรรยาย" มาเป็น "โค้ช" (Coach) ที่เข้าใจบริบทความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษา ทำให้สามารถออกแบบการเรียนการสอนที่ตอบโจทย์รายบุคคลได้ดียิ่งขึ้น
- **การเป็นนักวิจัยในชั้นเรียน** การนำ KM มาใช้ถือเป็นการทำวิจัยและพัฒนา (R&D) ในงานประจำ ช่วยเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญด้านระเบียบวิธีวิจัยผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นๆ ในชุมชน CoP

6.2 แนวทางความท้าทายในอนาคต (Future Challenges)

แม้ว่ารูปแบบ KM นี้จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีความท้าทายใหม่ๆ ที่ต้องเผชิญและเตรียมความพร้อม

- **การรับมือกับเทคโนโลยี AI ในงานวิจัย** ความท้าทายสำคัญคือการบูรณาการเครื่องมือ AI เช่น Generative AI เข้ากับกระบวนการ KM อย่างมีจริยธรรม โดยต้องปรับปรุง "ชุดความรู้" ให้ครอบคลุมถึงการใช้ AI ช่วยในการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลโดยยังคงรักษาความถูกต้องทางวิชาการ
- **การรักษาความต่อเนื่องของวัฒนธรรมการแบ่งปัน** ความท้าทายในเรื่องการกระตุ้นให้บุคลากรและนักศึกษารุ่นต่อไปเกิดแรงจูงใจในการแบ่งปันความรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยไม่มองว่าเป็นภาระงานเพิ่มเติม
- **การตอบโจทยยุทธศาสตร์ RUS NEXT** การพัฒนาต่อยอดจากเพียง "งานวิจัยในห้องเรียน" ไปสู่ "งานวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ" ตามแนวทาง Transformation University เพื่อให้งานวิจัยของนักศึกษาเปลี่ยนเป็นนวัตกรรมที่ใช้งานได้จริงในภาคอุตสาหกรรม

7. บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (2566). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พ.ศ. 2566 – 2570*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

วิจารณ์ พานิช. (2548). *การจัดการความรู้: ฉบับนักปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.).

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

สมนึก ภัททิยธนี. (2546). *การวัดผลการศึกษา*. กทม: ประสานการพิมพ์. (อ้างอิงถึงการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สุพรรณิ ไชยเทพ. (2560). *การจัดการความรู้ในสถานศึกษา*. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่.

อรอุมา เจริญสุข. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการวิจัยของนักศึกษา อุดมศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยี*, 3(1), 15-28.

Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals*. New York: David McKay Company.

Davenport, T. H., & Prusak, L. (1998). *Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know*. Boston: Harvard Business School Press.

Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation*. New York: Oxford University Press.

Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday.

Wenger, E. (1998). *Communities of Practice: Learning, Meaning, and Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.